Statsforvalteren
i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus

Vår dato: 03.11.2026
Vår ref: 2021/25004
Deres dato:
Deres ref:

MARKER KOMMUNE
Postboks 114
1871 ØRJE

Saksbehandler, innvalgstelefon
Brage Sævarang, 32266607

Inspeksjon ved Bommen Ressursanlegg - Marker kommune - 2026.012.I.SFOS

Rapport etter tilsyn 15.10.2026

Denne rapporten omhandler forhold som ble avdekket under tilsyn hos Marker kommune (virksomhetsnummer: 974602016).

Rapporten består av følgende deler:
- Del 1: Resultatet av tilsynet
- Del 2: Statsforvalterens vurdering og begrunnelse
- Del 3: Informasjon om tilsynet
- Del 4: Annen informasjon

Del 1: Resultatet av tilsynet

Denne delen gir en oversikt over resultatet av tilsynet og hva dere må gjøre til gitte frister. Nærmere beskrivelse er gitt i del 2.

Statsforvalteren avdekket avvik som dere må rette snarest

Statsforvalteren avdekket følgende avvik under tilsynet:
- Avvik 1: Kommunen har for lav utskiftningsgrad på avløpsnettet
- Avvik 2: Kommunen har mangler knyttet til flere tiltaksplaner
- Avvik 3: Kommunen sin miljørisikovurdering er mangelfull

Avvik er manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov.

Vi ser alvorlig på avvik 1, da det er gjentagende fra forrige tilsyn.

Marker kommune må snarest rette opp avvik. Statsforvalteren ber dere sende en skriftlig tilbakemelding som viser hvordan avvik er rettet innen 01.02.2027.

Dere kan bli ilagt tvangsmulkt for ikke å rette avvik innen fristen

Vi vil etter to uker vedta tvangsmulkt for å sikre at dere oversender en skriftlig tilbakemelding som viser hvordan avvik 1 er rettet innen 01.02.2027. Tvangsmulkten vil først bli ilagt dersom dere ikke retter avviket innen fristen.

Dere må betale gebyr

Marker kommune må betale et gebyr på 53 800 kr for tilsynet.

Vi ber om tilbakemelding fra dere på epost

Vi ber om at dere sender all skriftlig tilbakemelding til sfospost@statsforvalteren.no ved Brage Sævarang. Merk svaret med saksnummer 2021/25004 og tilsynsnummer 2026.012.I.SFOS.

Del 2: Statsforvalterens vurdering og begrunnelse

Avvik 1: Kommunen har for lav utskiftningsgrad på avløpsnettet

Dette er et avvik fra følgende krav gitt i regelverket

- Forurensningsforskriften § 14-5 *Avløpsnett* første og andre ledd
- Tillatelsen 3.1.2 *krav om tiltaksplan for fornyelse av avløpsnett* første ledd

Beskrivelse av krav

Forurensningsforskriften sier at avløpsnettet skal, uten at det medfører uforholdsmessig store kostnader, dimensjoneres, bygges, drives og vedlikeholdes med utgangspunkt i den beste tilgjengelige teknologi og fagkunnskap, særlig med hensyn til

a) avløpsvannets mengde og egenskaper,
b) forebygging av lekkasjer og
c) begrensning av forurensning av resipienten som følge av overløp.

Den ansvarlige skal legge til grunn anerkjente metoder som beslutningsgrunnlag for rehabilitering av avløpsnettet.

Tillatelsen krever at kommunen skal utarbeide en tiltaksplan for fornyelse av avløpsnettet med kummer, pumpestasjoner m.v. Tiltaksplanen skal vise det årlige, gjennomsnittlige behovet for fornyelse av spillvannsførende ledningsnett, og hvilke kriterier som er lagt til grunn for fornyelse. Tiltaksplanen skal være sammenhengende og skal minst omfatte de neste 5 årene.

Observasjoner under tilsynet og vår vurdering

Kommunen har en saneringsplan i hovedplanen for avløp, men fastsatte frister i denne var verken fulgt opp eller oppdatert i tråd med kommunens videre planlegging. Det framkom under tilsynet at kommunen har hatt gjennomsnittlig utskiftningsgrad for avløpsnettet på 0 % de siste fem årene. Dette er gjentagende funn fra forrige tilsyn.

Avvik 2: Kommunen har mangler knyttet til flere tiltaksplaner

Dette er et avvik fra følgende krav gitt i regelverket

- Tillatelsen punkt 3.1.1 *Krav til oppsamling av kommunalt avløpsvann*
- Tillatelsen punkt 3.1.3 *Krav til kontroll med overvann og annet fremmedvann tilført avløpsnettet* første ledd

Beskrivelse av krav

Tillatelsen krever at kommunen skal utarbeide en tiltaksplan for trinnvis økt tilknytning for eksisterende områder der
tilknytningsgraden per i dag er lavere enn 98 %. Planen for trinnvis tilknytning skal inngå i kommunens overordnede avløpsplan.

Tillatelsen krever også at kommunen skal lage en tiltaksplan for å redusere andelen fremmedvann som tilføres
avløpsnettet. Planen skal beskrive konkrete tiltak for trinnvis separering av avløpsnettet for overvann og sanitært avløpsvann.

Observasjoner under tilsynet og vår vurdering

Kommunen har en hovedplan for avløp med tilhørende saneringsplan. Det er utført sanering av flere pumpestasjoner, og det er planlagt å oppgradere flere. Disse tiltakene var imidlertid ikke dokumentert i internkontrollen til kommunen. Saneringsplanen var ikke oppdatert i tråd med kommunens videre planlegging. Under tilsynet kunne kommunen ikke fremvise en tiltaksplan for trinnvis økt tilknytning eller en oppdatert tiltaksplan for å redusere andelen fremmedvann som tilføres avløpsnettet.

Avvik 3: Kommunen sin miljørisikovurdering er mangelfull

Dette er et avvik fra følgende krav gitt i regelverket

- Tillatelsen punk 2.6.1 *Krav om miljørisikovurdering*
- Forurensningsforskriften § 18-4 *Miljørisiko*

Beskrivelse av krav

Ifølge tillatelsen skal kommunen ha en oppdatert skriftlig, klimatilpasset miljørisikovurdering av det totale avløpssystemet som denne tillatelsen omfatter. Dette innebærer en risikovurdering av forhold knyttet til avløpssystemet som kan forårsake utilsiktede forurensningsutslipp/farer for forurensning.

Denne miljørisikovurderingen skal som et minimum legge vekt på:

- Påslipp etter kapittel 15 og 15 A
- Kritiske punkter på avløpsnett
- Kritiske punkter på avløpsrenseanlegg
- Utslipp til sårbar resipient
- Utslipp av farlige stoffer
- Områder med mulige brukerkonflikter
- Hvordan det totale avløpssystemet blir påvirket av klimaendringer
- Angi risiko og risikoreduserende tiltak i prioritert rekkefølge

- Vannforskriftens § 4 og mål om god kjemisk og økologisk tilstand i vannforekomstene.

Forurensningsforskriften sier at den som er ansvarlig for lagringen og tilknyttede aktiviteter, skal sørge for at miljørisikoen forbundet med lagringen av farlige kjemikalier og farlig avfall analyseres. Miljørisikoanalysen skal omfatte alle forhold ved tanklagringen i virksomheten, så som tanker, tilknyttet utstyr, installasjoner, aktiviteter/operasjoner og eventuelle eksterne påvirkninger, som kan medføre fare for forurensning til vann, grunn og luft. Miljørisikoanalysen skal også omfatte en vurdering av sårbarheten til miljøet som kan bli berørt av forurensning fra tanklagringen. Den ansvarlige for lagringen skal sørge for at det settes akseptkriterier for hva som er forsvarlig miljørisiko og både sannsynlighet og konsekvens for miljøet skal vurderes og vektlegges. Miljørisikoen som er avdekket i miljørisikoanalysen skal deretter vurderes opp mot disse akseptkriteriene. Miljørisikovurderingen skal evalueres minst én gang i året og om nødvendig oppdateres. Ved endrede lagringsforhold eller andre endringer som kan påvirke miljørisiko, skal miljørisikoanalysen revideres.

Observasjoner under tilsynet og vår vurdering
Kommunen har en miljørisikovurdering som omfatter flere relevante risikoelementer, herunder utslipp via overløp. Kommunen har flere overløpspunkter på avløpsnettet til ulike vannforekomster. I miljørisikovurderingen var disse overløpspunktene vurdert samlet, og ikke enkeltvis ut fra lokale forhold og tilstanden i den enkelte vannforekomst.

Kommunen har også som mål i hovedplanen om at Ørjeelva skal nå god kjemisk tilstand og god økologisk tilstand. Oppnåelse av målet var heller ikke et eget risikoelement i vurderingen.

I renseanlegget er det et kjemikalierom med to tanker som inneholder fellingskjemikalier. I samme rom er det et sluk som førte til pumpesumpen i starten av renseprosessen, og som til slutt fører ut til Ørjeelva via utslippspunktet sammen med renset avløpsvann. Tankene hadde dobbeltsidig vegg, men lagringen var ikke risikovurdert med hensyn til ytre miljø.

Varsel om tvangsmulkt for retting av avvik

Statsforvalteren varsler herved at vi vil fatte vedtak om tvangsmulkt. Tvangsmulkt er et vedtak der det offentlige varsler om at man må betale dersom man ikke følger krav som er fastsatt i lov, forskrift eller et individuelt vedtak. Formålet med tvangsmulkten er å gi den ansvarlige en økonomisk motivasjon til å etterkomme de fastsatte kravene, for å unngå tvangsmulkten.

Statsforvalteren varsler at vi etter to uker vil fatte vedtak om tvangsmulkt. Tvangsmulkten vil bli ilagt dersom vi ikke har mottatt en skriftlig tilbakemelding som bekrefter at avvik listet nedenfor, er rettet innen gitt frist.

Tvangsmulkten vil være følgende engangsbeløp:

- Avvik 1: 50 000 kr

For å unngå at tvangsmulkten ilegges, må Marker kommune sende inn oppdatert tiltaksplan for fornyelse av avløpsnett innen 01.02.2027.

Tvangsmulkten vil bli gitt med hjemmel i forurensningsloven § 73.

Statsforvalterens vurdering
Statsforvalteren velger i denne saken å varsle vedtak om tvangsmulkt for å sikre at avvikene rettes innen fristen.

Tvangsmulktens størrelse er satt ut fra en skjønnsmessig vurdering av viktigheten av å få rettet avviket og hva det vil koste å gjennomføre tiltak. Det er også tatt hensyn til alvorligheten i saken.

Dere har anledning til å kommentere
Dere har anledning til å kommentere dette varselet. Eventuelle kommentarer må sendes til statsforvalteren innen to uker etter at denne rapporten er mottatt.

Vedtak om gebyr
Statsforvalteren vedtar at Marker kommune må betale et gebyr på 53 800 kr for tilsynet. Dette tilsvarer sats 1 for tilsyn av inntil en dags varighet og er gitt på bakgrunn av medgått og forventet ressursbruk. Vedtaket er gitt med hjemmel i forurensningsforskriften § 39-7.

Dere vil få tilsendt en faktura fra Miljødirektoratet for innbetaling til statskassen.

Statsforvalteren er pålagt å ta gebyr for tilsyn på forurensningsområdet. Gebyret skal dekke kostnader med forberedelser, gjennomføring og oppfølging av kontrollen. Vi viser til varsel om gebyr 07.10.2026 og til forurensningsforskriftens kapittel 39 for ytterligere informasjon om innkreving av gebyr til statskassen.

Dere har rett til å klage på vedtak om gebyr
Dere har rett til å klage på vedtaket. Retten til å klage er gitt i forvaltningsloven kap. VI. En klage bør være skriftlig begrunnet og må sendes til statsforvalteren innen tre uker etter at dere mottok dette brevet. En eventuell klage vil ikke få oppsettende virkning, og gebyret som er fastsatt ovenfor må betales inn. Dersom vi tar klagen til følge, vil for mye innbetalt beløp bli refundert.

Del 3: Informasjon om tilsynet

Gjennomføring av tilsynet
Tilsynet er gjennomført for å kontrollere om gjeldende krav fastsatt i eller i medhold av forurensningsloven overholdes. Vår hjemmel til å føre tilsyn er forurensningsloven § 48. Rapporten gir ingen fullstendig tilstandsvurdering av Marker kommune sitt miljøarbeid eller miljøstatus.

Tilsynet er en del av Statsforvalterens risikobaserte tilsyn.

Fra Statsforvalteren deltok
- Brage Sævarang
- Torbjørn Raugstad

Kontaktperson hos Marker kommune
- Bjørn Ingar Holmen

Anlegg kontrollert
Følgende anlegg tilhørende Marker kommune ble kontrollert under tilsynet:

- Bommen ressursanlegg med tilhørende avløpsnett

Tema kontrollert
Følgende tema ble kontrollert under tilsynet:
- Utslipp til vann
- Internkontroll

Regelverk
Tilsynet omfattet følgende regelverk:
- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven)
- Forskrift om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften)
- Forskrift om systematisk helse-, miljø og sikkerhetsarbeid i virksomheter (Internkontrollforskriften)
- Tillatelse etter forurensningsloven for Marker kommune til utslipp av kommunalt avløpsvann fra Ørje tettbebyggelse (18.12.2024)

Fremlagt dokumentasjon
Fremlagt dokumentasjon som ble benyttet for å verifisere faktiske forhold under tilsynet:
- Hovedplan for avløp
- Miljørisikovurdering
- Rutine for avviksbehandling
- Måleprogram

Del 4: Annen informasjon

Dere har anledning til å kommentere på rapporten
Dere har anledning til å kommentere på faktiske feil i denne rapporten. Eventuelle kommentarer må sendes statsforvalteren innen to uker etter at rapporten er mottatt.

Rapporten vil være offentlig tilgjengelig
Denne rapporten er tilgjengelig for offentligheten via statsforvalterens postjournal på einnsyn.no, i tråd med offentlighetslova.

Med hilsen

Hilde Sundt Skålevåg
seksjonssjef
Klima- og miljøvernavdelingen

Brage Sævarang
rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent